UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Antonini Liberalis Transformationum congeries

Antoninus <Liberalis>

Basileae, 1568

VD16 A 2960

Μάρκου Ἀντωνίνου αὐτοράτορ[ος], των εἰς έαυτόν Βίβλίον ς.

urn:nbn:de:hbz:466:1-70288

Visual Library

ὧδε. ἐπεί ποι γίνῃ καλοῦν ἐπὶ τῶν ἐμβόλων. ἄνθρωπε ἐπελάθου τί ταῦτα ἦν; ναὶ ἀλλὰ τούτοις περισπούδαστα. διὰ τοῦτ' οὖν καὶ σὺ μωρὸς γένῃ; ἐγενόμην ποτὲ ὁπουδήποτε καταλειφθεὶς εὔμοιρος ἄνθρωπος, ὁ δὲ εὔμοιρος ἀγαθὴν μοῖραν σεαυτῷ ἀπονείμας. ἀγαθαὶ δὲ μοῖραι, ἀγαθαὶ τροπαὶ ψυχῆς, ἀγαθαὶ ὁρμαί, ἀγαθαὶ πράξεις.

ΜΑ'ΡΚΟΥ ἈΝΤΩΝΙ'νου αὐτοκράτορος, τῶν εἰς ἑαυτὸν βιβλίον ς.

ΗΤΩΝ ὅλων οὐσία, εὐπειθὴς, καὶ εὐτρεπής· ὁ δὲ ταύτην διοικῶν λόγος οὐδεμίαν ἐν ἑαυτῷ αἰτίαν ἔχει τοῦ κακοποιεῖν. κακίαν γὰρ οὐκ ἔχει, οὐδέ τι κακῶς ποιεῖ· οὐδὲ βλάπτεταί τι ὑπ' ἐκείνου. πάντα δὲ κατ' ἐκεῖνον γίνεται, καὶ περαίνεται. Μὴ διαφέρου πότερον ῥιγῶν, ἢ θαλπόμενος τὸ πρέπον ποιεῖς· καὶ πότερον νυστάζων, ἢ ἱκανῶς ὕπνου ἔχων, καὶ πότερον κακῶς ἀκούων, ἢ εὐφημούμενος, καὶ πότερον ἀποθνήσκων, ἢ πράττων τι ἀλλοῖον. μία γὰρ τῶν βιωτικῶν πράξεων

καὶ αὕτη ἐστὶ, καθ' ἣν ἀποθνήσκομεν. ἀρκεῖ οὖν καὶ ἐπὶ ταύτης τὸ παρὸν εὖ θέσθαι. Ἔσω βλέπε. μηδενὸς πράγματος μήτε ἡ ἰδία ποιότης, μήτε ἡ ἀξία παρατρεχέτω σε. πάντα τὰ ὑποκείμενα τάχιστα μεταβάλλει, καὶ ἤτοι ἐκθυμιαθήσεται, εἴπερ ἥνωται ἡ οὐσία, ἢ σκεδασθήσεται. ὁ διοικῶν λόγος οἶδε πῶς διακείμενος, καὶ τί ποιεῖ, καὶ ἐπὶ τίνος ὕλης. Ἄριστος τρόπος τοῦ ἀμύνεσθαι, τὸ μὴ ἐξομοιοῦσθαι. Ἑνὶ τέρπου, καὶ προσαναπαύου, τῷ ἀπὸ πράξεως κοινωνικῆς μεταβαίνειν ἐπὶ πρᾶξιν κοινωνικὴν σὺν μνήμῃ θεοῦ. Τὸ ἡγεμονικόν ἐστι, τὸ ἑαυτὸ ἐγεῖρον καὶ τρέπον, καὶ ποιοῦν μὲν ἑαυτὸ οἷον ἂν καὶ θέλῃ· ποιοῦν δὲ ἑαυτῷ φαίνεσθαι πᾶν τὸ συμβαῖνον, οἷον αὐτὸ θέλει. Κατὰ τὴν τῶν ὅλων φύσιν ἕκαστα περαίνεται. οὐ γὰρ κατ' ἄλλην γέ τινα φύσιν, ἤτοι ἔξωθεν περιέχουσαν, ἢ ἐμπεριεχομένην ἔνδον, ἢ ἔξω ἀπηρτημένην. Ἤτοι κυκεὼν, καὶ ἀντεμπλοκὴ, καὶ σκεδασμός· ἢ ἕνωσις καὶ τάξις, πρόνοια. εἰ μὲν οὖν τὰ πρότερα, τί καὶ ἐπιθυμῶ εἰκαίῳ συγκρίματι, καὶ φυρμῷ τοιούτῳ ἐνδιατρίβειν; τί δέ μοι καὶ μέλει ἄλλου τινὸς, ἢ τοῦ ὅπως ποτὲ αἶα γίνεσθαι; τί δὲ καὶ ταράσσομαι; ἥξει γὰρ ἐπ' ἐμὲ ὁ σκεδασμὸς ὅ, τι ἂν ποιῶ. εἰ δὲ θάτερά ἐστι, σέβω καὶ εὐσταθῶ, καὶ θαρ-

ρῳ τῷ διοικοῦντι. Ὅταν ἀναγκασθῇς ὑπὸ τῶν περιεστηκότων οἱονεὶ διαταραχθῆναι, ταχέως ἐπάνιθι εἰς ἑαυτὸν, καὶ μὴ ὑπὲρ τὰ ἀναγκαῖα ἐξίστασο τοῦ ῥυθμοῦ. ἔσῃ γὰρ ἐγκρατέστερος τῆς ἁρμονίας τῷ συνεχῶς εἰς αὐτὴν ἐπανέρχεσθαι. Εἰ μητρυιάν τε ἅμα εἶχες καὶ μητέρα, ἐκείνην τ' ἂν ἐθεράπευες, καὶ ὅμως ἡ ἐπάνοδός σοι πρὸς τὴν μητέρα συνεχὴς ἐγίνετο. τοῦτό σοι νῦν ἐστιν ἡ αὐλὴ, καὶ φιλοσοφία· ὧδε πολλάκις ἐπάνιθι, καὶ προσαναπαύου ταύτῃ, δι' ἣν καὶ τὰ ἐκεῖ σοι ἀνεκτὰ φαίνεται, καὶ σὺ ἐν αὐτοῖς ἀνεκτός. Οἷον δὴ τὸ φαντασίαν λαμβάνειν ἐπὶ τῶν ὄψων, καὶ τῶν τοιούτων ἐδωδίμων· ὅτι νεκρὸς οὗτος ἰχθύος, οὗτος δὲ νεκρὸς ὄρνιθος, ἢ χοίρου. καὶ πάλιν ὅτι ὁ Φάλερνος, χυλάριόν ἐστι σταφυλίου· καὶ ἡ περιπόρφυρος, τρίχια προβατίου αἱματίῳ κόγχης δεδευμένα, καὶ ἐπὶ τῶν κατὰ τὴν συνουσίαν, ἐντερίου παράτριψις, καὶ μετά τινος σπασμοῦ μυξαρίου ἔκκρισις, οἷαι δὴ αὗταί εἰσιν αἱ φαντασίαι καθικνούμεναι αὐτῶν τῶν πραγμάτων καὶ διεξιοῦσαι δι' αὐτῶν, ὥστε ὁρᾶν οἷά ποτ' ἐστίν. οὕτως δεῖ παρ' ὅλον τὸν βίον ποιεῖν, καὶ ὅπου λίαν ἀξιόπιστα τὰ πράγματα φαντάζεται, ἀπογυμνοῦν αὐτὰ, καὶ τὴν εὐτέλειαν αὐτῶν καθορᾶν, καὶ τὴν ἱστορίαν ἐφ' ᾗ σεμνύνεται περιαιρεῖν. δεινὸς γὰρ

ὁ τῦφος

ὁ τῦφος παραλογιστής, καὶ ὅτε δοκεῖς μάλιστα περὶ τὰ σπουδαῖα καταγίνεσθαι, τότε μάλιστα καταγοητεύει. Ὅρα γοῦν ὁ Κράτης, τί περὶ αὐτοῦ τοῦ Ξενοκράτους λέγει. Τὰ πλεῖστα ὧν ἡ πληθὺς θαυμάζει, εἰς γενικώτατα ἀνάγεται, τὰ ὑπὸ ἕξεως ἢ φύσεως συνεχόμενα· λίθους, ξύλα, συκᾶς, ἀμπέλους, ἐλαίας· τὰ δὲ ὑπὸ τῶν ὀλίγῳ μετριωτέρων, εἰς τὰ ὑπὸ ψυχῆς. οἷον, ποίμνας, ἀγέλας· τὰ δὲ ὑπὸ τῶν ἔτι χαριεστέρων, εἰς τὰ ὑπὸ λογικῆς ψυχῆς, οὐ μέντοι καθολικῆς, ἀλλὰ καθὸ τεχνικὴ, ἢ ἄλλως πως ἐντρεχὴς, ἢ κατὰ ψιλὸν, τὸ πλῆθος ἀνδραπόδων κεκτῆσθαι. Ὁ δὲ ψυχὴν λογικὴν καθολικὴν καὶ πολιτικὴν τιμῶν, οὐδὲν ἔτι τῶν ἄλλων ἐπιστρέφεται, πρὸ ἁπάντων δὲ τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν λογικῶς καὶ κοινωνικῶς ἔχουσαν, καὶ κινουμένην διασώζει, καὶ τῷ ὁμογενεῖ εἰς τοῦτο συνεργεῖ. Τὰ μὲν σπεύδει γίνεσθαι, τὰ δὲ σπεύδει γεγονέναι, καὶ τοῦ γινομένου δὲ ἤδη τι ἀπέσβη. ῥύσεις καὶ ἀλλοιώσεις, ἀνανεοῦσι τὸν ἄπειρον αἰῶνα τὸν κόσμον διηνεκῶς, ὥσπερ ἡ τοῦ χρόνου ἀδιάλειπτος φορὰ νέους ἀεὶ παρέχεται. Ἐν δὴ τούτῳ τῷ ποταμῷ, τί ἄν τις τούτων τῶν παραθεόντων ἐκτιμήσειεν, ἐφ᾽ οὗ στῆναι οὐκ ἔξεστιν; ὥσπερ εἴ τις τι τῶν παραπετομένων στρουθίων φιλεῖν ἄρξαιτο, τὸ δ᾽ ἤδη ἐξ ὀφθαλμῶν

ἀπελή-

ἀπελήλυθεν. τοιοῦτον δή τι καὶ αὐτὴ ἡ ζωὴ ἑκάστου, οἷον ἡ ἀφ' αἵματος ἀναθυμίασις, καὶ ἡ ἐκ τοῦ ἀέρος ἀνάπνευσις. ὁποῖον γάρ ἐστι τὸ ἅπαξ ἑλκύσαι τὸν ἀέρα καὶ ἀποδοῦναι, ὅπερ παρ' ἕκαστον ποιοῦμεν, τοιοῦτόν ἐστι καὶ τὸ τὴν πᾶσαν ἀναπνευστικὴν δύναμιν, ἣν χθὲς καὶ πρώην ἀποτεχθεὶς ἐκτήσω, ἀποδοῦναι ἐκεῖ, ὅθεν τὸ πρῶτον ἔσπασας. ὡς τὰ φυτὰ τίμιον οὔτε τὸ διαπνεῖσθαι, οὔτε τὸ ἀναπνεῖν ὡς τὰ βοσκήματα καὶ τὰ θηρία· οὔτε τὸ τυποῦσθαι κατὰ φαντασίαν. οὔτε τὸ νευροσπαστεῖσθαι καθ' ὁρμήν, οὔτε τὸ συναγελάζεσθαι, οὔτε τὸ τρέφεσθαι· τοῦτο γὰρ ὅμοιον τῷ ἀποκρίνειν τὰ περιττώματα τῆς τροφῆς. Τί οὖν τίμιον; τό κροτεῖσθαι; οὐχί· οὐκοῦν οὐδὲ τὸ ὑπὸ γλωσσῶν κροτεῖσθαι· αἱ γὰρ παρὰ τῶν πολλῶν εὐφημίαι, κρότος γλωσσῶν. ἀφῆκας οὖν καὶ τὸ δοξάριον, τί καταλείπεται τίμιον; Δοκῶ μὲν τὸ κατὰ τὴν ἰδίαν κατασκευὴν κινεῖσθαι, καὶ ἴσχεσθαι. ἐφ' ὃ καὶ αἱ ἐπιμέλειαι ἄγουσι καὶ αἱ τέχναι. ἥ τε γὰρ τέχνη πᾶσα τούτου στοχάζεται. ἵνα τὸ κατασκευασθὲν ἐπιτηδέως ἔχῃ πρὸς τὸ ἔργον πρὸς ὃ κατεσκεύασται. ὅ τε φυτουργὸς ὁ ἐπιμελούμενος τῆς ἀμπέλου, καὶ ὁ πωλοδάμνης, καὶ ὁ τοῦ κυνὸς ἐπιμελούμενος τοῦτο ζητεῖ. αἱ δὲ παιδαγωγίαι, αἱ διδασκαλίαι ἐπὶ τί σπεύδουσιν. ὧδε οὖν τὸ τίμιον. καὶ

τοῦτο

τοῦτο μὲν ἂν εὖ ἔχῃ, οὐδὲν τῶν ἄλλων περιποιή-
σῃ σεαυτῷ· οὐ παύσῃ καὶ ἄλλα πολλὰ τιμῶν;
οὔτ' οὖν ἐλεύθερος ἔσῃ, οὔτε αὐτάρκης οὔτε ἀ-
παθής. ἀνάγκη γὰρ φθονεῖν, ζηλοτυπεῖν, ὑφο-
ρᾶσθαι τοὺς ἀφελέσθαι ἐκεῖνα δυναμένους· ἐπι-
βουλεύειν τοῖς ἔχουσι τὸ τιμώμενον ὑπὸ σοῦ·
ὅλως πεφύρθαι ἀνάγκη τὸν ἐκείνων τινὸς ἐνδεῆ.
προσέτι δὲ πολλὰ καὶ τοῖς θεοῖς μέμφεσθαι. ἡ δὲ τῆς
ἰδίας διανοίας αἰδὼς καὶ τιμὴ, σεαυτῷ τε ἀρεστόν
σε ποιήσει, καὶ τοῖς κοινωνικοῖς εὐάρμοστον, καὶ
τοῖς θεοῖς σύμφωνον, τουτέστιν, ἐπαινοῦντα ὅ-
σα ἐκεῖνοι διανέμουσι καὶ διατετάχασιν. Ἄνω,
κάτω, κύκλῳ φοραὶ τῶν στοιχείων. ἡ δὲ τῆς
ἀρετῆς κίνησις ἐν οὐδεμιᾷ τούτων, ἀλλὰ θειότε-
ρόν τι, καὶ ὁδῷ δυσεπινοήτῳ προϊοῦσα εὐοδεῖ.
Οἷόν ἐστιν ὃ ποιοῦσιν. τοὺς μὲν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ χρό-
νου, καὶ μεθ' ἑαυτῶν ζῶντας ἀνθρώπους εὐφημεῖν
οὐ θέλουσιν. αὐτοὶ δὲ ὑπὸ τῶν μεταγενεστέρων εὐφη-
μηθῆναι, οὓς οὔτε εἶδον ποτὲ, οὔτε ὄψονται, περὶ πολ-
λοῦ ποιοῦνται. τοῦτο δὲ ἐγγύς ἐστι τῷ λυπηθῆναι ἂν,
ὅτι οὐχὶ καὶ οἱ προγενέστεροι περὶ σοῦ λόγους εὐφή-
μους ἐποιοῦντο. Μὴ εἴ τι αὐτῷ σοι δυσκαταπόνητον,
τοῦτο ἀνθρώπῳ ἀδύνατον ὑπολαμβάνειν. ἀλλ' εἴ τι
ἀνθρώπῳ δυνατὸν καὶ οἰκεῖον, τοῦτο καὶ σεαυτῷ ἐφικ-
τὸν νόμιζε. Ἐν τοῖς γυμνασίοις καὶ ὄνυξι κατέδρυψέ
τις, καὶ τῇ κεφαλῇ ἐρραγεὶς, πληγὴν ἐποίησεν.

ἀλλ'

ἀλλ' οὔτε ἐπισημαινόμεθα, οὔτε προσκόπτομεν, οὔτε ὑφορώμεθα ὕστερον ὡς ἐπίβουλον, καίτοι φυλαττόμεθα, οὐ μήν τοι ὡς ἐχθρὸν οὐδὲ μεθ' ὑποψίας, ἀλλ' ἐκκλίσεως εὐμενοῦς. τοιοῦτόν τοι γινέσθω, καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς μέρεσι τοῦ βίου. πολλὰ παρενθυμώμεθα τῶν οἷον προσγυμναζομένων. ἔξεστι γὰρ ὡς ἔφην ἐκκλίνειν, καὶ μηδὲ ὑποπτεύειν, μηδὲ ἀπέχθεσθαι. Εἴ τίς με ἐλέγξαι καὶ παραστῆσαί μοι, ὅτι οὐκ ὀρθῶς ὑπολαμβάνω, ἢ πράσσω, δύναται, χαίρων μεταθήσομαι. ζητῶ γὰρ τὴν ἀλήθειαν, ὑφ' ἧς οὐδεὶς πώποτε ἐβλάβη. βλάπτεται δὲ ὁ ἐπιμένων ἐπὶ τῆς ἑαυτοῦ ἀπάτης καὶ ἀγνοίας. Ἐγὼ δὲ ἐμαυτοῦ καθῆκον ποιῶ. τὰ ἄλλα με οὐ περισπᾷ. ἤτοι γὰρ ἄψυχα, ἢ ἄλογα, ἢ πεπλανημένα, καὶ τὴν ὁδὸν ἀγνοοῦντα. τοῖς μὲν ἀλόγοις ζώοις, καὶ καθόλου πράγμασι καὶ ὑποκειμένοις, ὡς λόγον ἔχων, λόγον μὴ ἔχουσι χρῶ μεγαλοφρόνως καὶ ἐλευθέρως. τοῖς δὲ ἀνθρώποις, ὡς λόγον ἔχουσι χρῶ κοινωνικῶς. Ἐφ' ἅπασι δὲ θεοὺς ἐπικαλοῦ, καὶ μὴ διαφέρου πρὸς τὸ πόσῳ χρόνῳ ταῦτα πράξεις. ἀρκοῦσι γὰρ καὶ τρεῖς ὧραι τοιαῦται. Ἀλέξανδρος ὁ Μακεδὼν, καὶ ὁ ὀρεωκόμος αὐτοῦ ἀποθανόντες εἰς τὸ αὐτὸ κατέστησαν. ἢ γὰρ ἐλήφθησαν εἰς τοὺς αὐτοὺς τοῦ κόσμου σπερματικοὺς λόγους· ἢ διεσκεδάσθησαν ὁμοίως εἰς τὰς ἀτόμους. Ἐνθυμήθητι πόσα κατὰ τὸ αὐτὸ ἀκαριαῖον χρόνον ἐν ἑκάστῳ ἡμῶν ἅμα γίνεται,

ται, σωματικὰ ὁμοῦ καὶ ψυχικά, καὶ οὕτως οὐ θαυμάσεις εἰ πολὺ πλείω, μᾶλλον δὲ πάντα τὰ γινόμενα ἐν τῷ ἑνί τε καὶ σύμπαντι, ὃ δὴ κόσμον ὀνομάζομεν, ἅμα ἐνυφίσταται. ἐάν τις σοι προβάλῃ πῶς γράφεται τὸ Ἀντωνίνου ὄνομα; μήτι κατεντεινόμενος προοίσῃ ἕκαστον τῶν στοιχείων; τί οὖν ἐὰν ὀργίζωνται, μὴ καὶ ἀντοργιῇ; μήτι οὐκ ἐξαριθμήσῃ πράως, προϊὼν ἕκαστον τῶν γραμμάτων; οὕτως οὖν καὶ ἐνθάδε μέμνησο, ὅτι πᾶν καθῆκον ἐξ ἀριθμῶν τινων συμπληροῦται. τούτους δεῖ τηροῦντα, καὶ μὴ θορυβούμενον, μηδὲ τοῖς δυσχεραίνουσιν ἀντιδυσχεραίνοντα, περαίνειν ὁδῷ τὸ προκείμενον. πῶς ὠμόν ἐστι μὴ ἐπιτρέπειν τοῖς ἀνθρώποις ὁρμᾶν ἐπὶ τὰ φαινόμενα αὐτοῖς οἰκεῖα καὶ συμφέροντα. καίτοι τρόπον τινὰ οὐ συγχωρεῖς αὐτοῖς τοῦτο ποιεῖν, ὅταν ἀγανακτεῖς ὅτι ἁμαρτάνουσι. φέρονται γὰρ πάντως ὡς ἐπὶ οἰκεῖα καὶ συμφέροντα αὐτοῖς. Ἀλλ' οὐκ ἔχει οὕτως. οὐκοῦν δίδασκε, καὶ δείκνυε, μὴ ἀγανακτῶν. θάνατος ἀνάπαυλα αἰσθητικῆς ἀντιτυπίας, καὶ ὁρμητικῆς νευροσπαστείας, καὶ διανοητικῆς διεξόδου, καὶ τῆς πρὸς τὴν σάρκα λειτουργίας. αἰσχρόν ἐστιν ἐν ᾧ βίῳ τὸ σῶμά σοι μὴ ἀπαυδᾷ, ἐν τούτῳ τὴν ψυχὴν προαπαυδᾶν. ὅρα μὴ ἀποκαισαρωθῇς, μὴ βαφῇς. γίνεται γάρ. τήρησον οὖν σεαυτὸν ἁπλοῦν, ἀγαθόν, ἀκέραιον, σεμνόν, ἄκομψον, τοῦ δικαίου φίλον, θεοσεβῆ, εὐμενῆ, φιλόστοργον, ἐρρωμένον πρὸς τὰ

πρέποντα

πρέποντα ἔργα ἀγρυπνῆσαι, ἵνα τοιοῦτος συμμείνῃς, οἷόν σε ἠθέλησε ποιῆσαι φιλοσοφία. Αἰδοῦ θεούς, σῷζε ἀνθρώπους, βραχὺς ὁ βίος, εἷς καρπὸς τῆς ἐπιγείου ζωῆς διάθεσις ὁσία, καὶ πράξεις κοινωνικαί. Πάντα ὡς Ἀντωνίνου μαθητής. τὸ ὑπὲρ τῶν κατὰ λόγους πρασσομένων εὔτονον ἐκείνου, καὶ τὸ ὁμαλὲς πανταχοῦ, καὶ τὸ ὅσιον, καὶ τὸ εὔδιον τοῦ προσώπου, καὶ τὸ μειλίχιον, καὶ τὸ ἀκενόδοξον· καὶ τὸ περὶ τὴν κατάληψιν τῶν πραγμάτων φιλότιμον. καὶ ὡς ἐκεῖνος οὐκ ἂν παρῆκε τι ὅλως, μὴ πρότερον εὖ μάλα κατιδών, καὶ σαφῶς νοήσας, καὶ ὡς ἔφερεν ἐκεῖνος τοὺς ἀδίκως αὐτὸν μεμφομένους μὴ ἀντιμεμφόμενος. καὶ ὡς ἐπ' οὐδὲν ἔσπευδεν, καὶ ὡς διαβολὰς οὐκ ἐδέχετο· καὶ ὡς ἀκριβὴς ἦν ἐξεταστὴς ἠθῶν καὶ πράξεων· καὶ οὐκ ὀνειδιστής, οὐ ψοφοδεής, οὐχ ὑπόπτης, οὐ σοφιστής· καὶ ὡς ὀλίγοις ἀρκούμενος, οἷον οἰκήσει, στρωμνῇ, ἐσθῆτι, τροφῇ, ὑπηρεσίᾳ. καὶ ὡς φιλόπονος, καὶ μακρόθυμος, καὶ οἷος μένειν ἐν τῷ μέχρι ἑσπέρας διὰ τὴν λιτὴν δίαιταν, μηδὲ τοῦ ἀποκρίνειν τὰ περιττώματα παρὰ τὴν συνήθη ὥραν χρῄζων, καὶ τὸ βέβαιον καὶ ὅμοιον ἐν ταῖς φιλίαις αὐτοῦ· καὶ τὸ ἀνέχεσθαι ἀντιβαινόντων παῤῥησιαστικῶς ταῖς γνώμαις αὐτοῦ καὶ χαίρειν, εἴ τις δεικνύοι κρεῖττον, καὶ ὡς θεοσεβὴς χωρὶς δεισιδαιμονίας·

μονίας, ἵν' οὕτως εὐσυνειδήτῳ σοι ἐπιστῇ ἡ τελευταία ὥρα ὡς ἐκείνῳ. Ἀνάνηφε καὶ ἀνακαλοῦ σεαυτὸν, καὶ ἐξυπνισθεὶς πάλιν καὶ ἐννοήσας ὅτι ὄνειροί σοι ἠνώχλουν, πάλιν ἐγρηγορὼς βλέπε ταῦτα ὡς ἐκεῖνα ἔβλεπες ἐκ σωματίου, εἰμὶ καὶ ψυχῆς. Τῷ μὲν οὖν σωματίῳ, πάντα ἀδιάφορα. οὐδὲ γὰρ δύναται διαφέρεσθαι. τῇ δὲ διανοίᾳ ἀδιάφορα, ὅσα μὴ ἔστιν αὐτῆς ἐνεργήματα. ὅσα δέ γε αὐτῆς ἐστὶν ἐνεργήματα, ταῦτα πάντα ἐπ' αὐτῇ ἐστιν. καὶ τούτων μέντοι τὰ περὶ μόνον τὸ παρὸν πραγματεύεται. τὰ γὰρ μέλλοντα καὶ παρῳχηκότα ἐνεργήματα αὐτῆς, καὶ αὐτὰ ἤδη ἀδιάφορα. Οὐκ ἔστιν ὁ πόνος τῇ χειρὶ, οὐδὲ τῷ ποδὶ παρὰ φύσιν, μέχρις ἂν ποιῇ ὁ ποὺς τὸ τοῦ ποδὸς, καὶ ἡ χεὶρ τὰ τῆς χειρός. οὕτως οὖν οὐδὲ ἀνθρώπῳ ὡς ἀνθρώπῳ παρὰ φύσιν ἐστὶν ὁ πόνος, μέχρις ἂν ποιῇ τὰ τοῦ ἀνθρώπου. εἰ δὲ παρὰ φύσιν αὐτῷ οὐκ ἔστιν, οὐδὲ κακὸν οὐκ ἔστιν αὐτῷ. Ἡλίκας ἡδονὰς ἥσθησαν λῃσταὶ κίναιδοι, πατραλοῖαι, τύραννοι; οὐχ ὁρᾷς πῶς οἱ βάναυσοι τεχνῖται ἁρμόζονται μὲν ἄχρι τινὸς πρὸς τοὺς ἰδιώτας, οὐδὲν ἧσσον μέντοι ἀντέχονται τοῦ λόγου τῆς τέχνης, καὶ τούτου ἀποστῆναι οὐχ ὑπομένουσιν; Οὐ δεινὸν εἰ ὁ ἀρχιτέκτων, καὶ ὁ ἰατρὸς μᾶλλον αἰδέσονται τὸν τῆς ἰδίας τέχνης λόγον, ἢ ὁ ἄνθρωπος τὸν ἑαυτοῦ, ὃς αὐτῷ κοινός ἐστι πρὸς τοὺς θεούς. Ἡ Ἀσία, ἡ Εὐρώπη, γωνίαι τοῦ κόσμου, πᾶν πέλαγος, σταγὼν τοῦ κόσμου, Ἄθως βω-

λάριον τοῦ κόσμου. πᾶν τὸ ἐνεστὼς τοῦ χρόνου, στιγμὴ τοῦ αἰῶνος. πάντα μικρά, εὔτρεπτα, ἐναφανιζόμενα, πάντα ἐκεῖθεν ἔρχεται, ἀπ' ἐκείνου τοῦ κοινοῦ ἡγεμονικοῦ ὁρμήσαντα, ἢ κατ' ἐπακολούθησιν. καὶ τὸ χάσμα οὖν τοῦ λέοντος, καὶ τὸ δηλητήριον, καὶ πᾶσα κακουργία, ὡς ἄκανθα, ὡς βόρβορος, ἐκείνων ἐπιγεννήματα. τῶν σεμνῶν καὶ καλῶν. μὴ οὖν αὐτὰ ἀλλότρια τούτου οὗ σέβεις φαντάζου. ἀλλὰ τὴν πάντων πηγὴν ἐπιλογίζου. ὁ τὰ νῦν ἰδών, πάντα ἑώρακεν, ὅσα τε ἐξ αἰδίου ἐγένετο, καὶ ὅσα εἰς τὸ ἄπειρον ἔσται. πάντα γὰρ ὁμογενῆ καὶ ὁμοειδῆ. πολλάκις ἐνθυμοῦ τῆς ἐπισυνδέσεως πάντων τῶν ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ σχέσιν πρὸς ἄλληλα. τρόπον γάρ τινα πάντα ἀλλήλοις ἐπιπέπλεκται, καὶ πάντα κατὰ τοῦτο φίλα ἀλλήλοις ἐστί. καὶ γὰρ ἄλλῳ ἑξῆς ἐστι τοῦτο, διὰ τὴν τοπικὴν κίνησιν καὶ σύμπνοιαν, καὶ τὴν ἕνωσιν τῆς οὐσίας. οἷς συγκεκλήρωσαι πράγμασι, τούτοις συνάρμοζε σεαυτόν· καὶ οἷς συνείληχας ἀνθρώποις, τούτους φίλει, ἀλλ' ἀληθινῶς. ὄργανον, ἐργαλεῖον, σκεῦος πᾶν, εἰ πρὸς ὃ κατεσκεύασται ποιεῖ, εὖ ἔχει. καίτοι ἐκεῖ ὁ κατασκευάσας ἐκποδών· ἐπὶ δὲ τῶν ὑπὸ φύσεως συνεχομένων, ἔνδον ἐστί, καὶ παραμένει ἡ κατασκευάσασα δύναμις· καθὸ καὶ μᾶλλον αἰδεῖσθαι αὐτὴν δεῖ καὶ νομίζειν, ἐὰν κατὰ τὸ βούλημα ταύτης ἔχῃς καὶ διεξάγῃς, ἔχειν σοι πάντα κατὰ νοῦν. ἔχει δὲ οὕτως καὶ τῷ

παντὶ κατὰ νοῦν τὰ ἑαυτοῦ. Ὅτι ἂν τῶν ἀπροαιρέτων ὑποστήσῃς αὐτῷ ἀγαθὸν, ἢ κακὸν, ἀνάγκη κατὰ τὴν περίπτωσιν τοῦ τοιούτου κακοῦ ἢ τὴν ἀπότευξιν τοῦ τοιούτου ἀγαθοῦ, μέμψασθαί σε θεοῖς, καὶ ἀνθρώπους δὲ μισῆσαι τοὺς αἰτίους ὄντας, ἢ ὑποπτευομένους ἔσεσθαι τῆς ἀποτεύξεως, ἢ τῆς περιπτώσεως. καὶ ἀδικοῦμεν δὲ πολλὰ, διὰ τὴν πρὸς ταῦτα διαφοράν. ἐὰν δὲ μόνα τὰ ἐφ' ἡμῖν ἀγαθὰ καὶ κακὰ κινῶμεν, οὐδεμία αἰτία καταλείπεται, οὔτε θεῷ ἐγκαλέσαι, οὔτε πρὸς ἄνθρωπον στῆναι στάσιν πολεμίου. πάντες εἰς ἓν ἀποτέλεσμα συνεργοῦμεν, οἱ μὲν εἰδότως καὶ παρακολουθητικῶς; οἱ δὲ ἂν ἐπιστάτως. ὥσπερ καὶ τοὺς καθεύδοντας οἶμαι ὁ Ἡράκλειτος ἐργάτας εἶναι λέγει, καὶ συνεργοὺς τῶν ἐν τῷ κόσμῳ γινομένων. ἄλλος δὲ κατ' ἄλλο συνεργεῖ, ἐκ περιουσίας δὲ καὶ ὁ μεμφόμενος, καὶ ὁ ἀντιβαίνειν πειρώμενος, καὶ ἀναιρεῖν τὰ γινόμενα. καὶ γὰρ τοῦ τοιούτου ἔχρῃζεν ὁ κόσμος. λοιπὸν οὖν σύνες εἰς τίνας ἑαυτὸν κατατάσσεις· ἐκεῖνος μὲν γὰρ πάντως σοι καλῶς χρήσεται ὁ τὰ ὅλα διοικῶν. καὶ παραδέξεταί σε εἰς μέρος τι τῶν συνεργῶν καὶ συνεργητικῶν. ἀλλὰ σὺ μὴ τοιοῦτο μέρος γένῃ. οἷος ὁ εὐτελὴς καὶ γελοῖος στίχος ἐν τῷ δράματι, οὗ Χρύσιππος μέμνηται. Μήτι ὁ ἥλιος τὰ τοῦ ὑετοῦ ἀξιοῖ ποιεῖν; μήτι ὁ Ἀσκληπιὸς τὰ τῆς καρποφόρου; τί δὲ τῶν ἄστρων ἕκαστον, οὐχὶ διάφορα μὲν, συνερ-

ται δὲ πρὸς ταὐτόν; Εἰ μὲν οὖν ἐβουλεύσαντο περὶ
ἐμοῦ καὶ τῶν ἐμοὶ συμβῆναι ὀφειλόντων οἱ θεοί, κα-
λῶς ἐβουλεύσαντο. ἄβουλον γὰρ θεόν, οὐδὲ ἐπι-
νοῆσαι ῥᾴδιον. κακοποιῆσαι δέ με διὰ τίνα αἰτίαν
ἔμελλον ὁρμᾶν; τί γὰρ αὐτοῖς ἢ τῷ κοινῷ οὗ μάλιστα
προνοοῦνται, ἐκ τούτου περιεγένετο; εἰ δὲ μὴ
ἐβουλεύσαντο κατ' ἰδίαν περὶ ἐμοῦ, περί γε
τῶν κοινῶν πάντως ἐβουλεύσαντο, οἷς κατ'
ἐπακολούθησιν καὶ ταῦτα συμβαίνοντα, ἀσπά-
ζεσθαι καὶ στέργειν ὀφείλω. εἰ δ' ἄρα περὶ μηδε-
νὸς βουλεύονται, πιστεύειν μὲν οὐχ ὅσιον. ἢ μηδὲ θύω-
μεν, μηδὲ εὐχώμεθα, μηδὲ ὀμνύωμεν, μηδὲ τὰ
ἄλλα πράσσωμεν, ἃ πρὸς ἕκαστα ὡς πρὸς παρόν-
τας καὶ συμβιοῦντας τοὺς θεοὺς πράσσομεν. εἰ
δὲ ἄρα περὶ μηδενός τῶν καθ' ἡμᾶς βουλεύον-
ται· ἐμοὶ μὲν ἔξεστι περὶ ἐμαυτοῦ βουλεύεσθαι· ἐ-
μοὶ δέ ἐστι σκέψις περὶ τοῦ συμφέροντος. συμ-
φέρει δὲ ἑκάστῳ, τὸ κατὰ τὴν ἑαυτοῦ κατασκευὴν
καὶ φύσιν. ἡ δὲ ἐμὴ φύσις λογικὴ καὶ πολιτι-
κή· πόλις καὶ πατρίς, ὡς μὲν Ἀντωνίνῳ μοι ἡ
Ῥώμη, ὡς δὲ ἀνθρώπῳ, ὁ κόσμος. τὰ ταῖς πόλεσιν
οὖν ταύταις ὀφέλιμα μόνα ἐστί μοι ἀγαθά. Ὅσα
ἑκάστῳ συμβαίνει, ταῦτα τῷ ὅλῳ συμφέρει. ἤρ-
κει τοῦτο, ἀλλ' ἔτι ἐκεῖνο ὡς ἐπίπαν ὄψει παραφυ-
λάξας. ὅσα ἀνθρώπῳ ἢ ἑτέροις ἀνθρώποις. κοινό-
τερον δὲ νῦν τὸ συμφέρον ἐπὶ τῶν μέσων λαμβα-
νέσθω.

νέσθω. Ὥσπερ προσίσταταί σοι τὰ ἀμφὶ τῷ θεά-
τρῳ, καὶ τοῖς τοιούτοις χωρίοις, ὡς ἀεὶ τὰ αὐτὰ ὁρώ-
μενα, καὶ τὸ ὁμοειδὲς προσκορῆ τὴν θέαν ποιεῖ, τοῦτο
καὶ ἐπὶ ὅλου τοῦ βίου πάσχε. πάντα γὰρ ἄνω κάτω τὰ
αὐτὰ, καὶ ἐκ τῶν αὐτῶν. μέχρι τίνος οὖν; ἐννόει συνε-
χῶς παντοίους ἀνθρώπους, καὶ παντοίων μὲν ἐπιτη-
δευμάτων, παντοδαπῶν δὲ ἐθνῶν τεθνεῶτας. ὥστε
κατιέναι τοῦτο μέχρι Φιλιστίωνος καὶ Φοίβου, καὶ Ὀ-
ριγανίωνος. μέτιθι νῦν ἐπὶ τὰ ἄλλα φῦλα. ἐκεῖ δὴ
μεταβαλεῖν ἡμᾶς δεῖ, ὅπου τοσοῦτοι μὲν δεινοὶ ῥή-
τορες, τοσοῦτοι δὲ σεμνοὶ φιλόσοφοι. Ἡράκλειτος,
Πυθαγόρας, Σωκράτης. τοσοῦτοι δὲ ἥρωες πρότε-
ρον. τοσοῦτοι δὲ ὕστερον στρατηγοὶ, τύραννοι. ἐπὶ τού-
τοις δὲ Εὔδοξος. Ἵππαρχος, Ἀρχιμήδης, ἄλλαι
φύσεις ὀξεῖαι μεγαλόφρονες, φιλόπονοι, πα-
νοῦργοι, αὐθάδεις, αὐτοῦ τοῦ ἐπικήρου καὶ ἐφημέρου τῶν
ἀνθρώπων ζωῆς χλευασταὶ, οἷον Μένιππος, καὶ
ὅσοι τοιοῦτοι. περὶ πάντων τούτων ἐννόει ὅτι πά-
λαι κεῖνται. τί οὖν τοῦτο δεινὸν αὐτοῖς; τί δαὶ τοῖς
μηδ' ὀνομαζομένοις ὅλως. ἓν ὧδε πολλοῦ ἄξιον,
τὸ μετ' ἀληθείας καὶ δικαιοσύνης εὐμενῆ τοῖς
ψεύσταις καὶ ἀδίκοις διαβιοῦν. Ὅταν εὐφρᾶ-
ναι σεαυτὸν θέλῃς ἐνθυμοῦ τὰ προτερήματα τῶν
συμβιούντων. οἷον τοῦ μὲν, τὸ δραστήριον· τοῦ δὲ τὸ αἰ-
δῆμον· τοῦ δὲ τὸ εὐμετάδοτον, ἄλλου δὲ ἄλλο τι. οὐ-
δὲν γὰρ οὕτως εὐφραίνει, ὡς τὰ ὁμοιώματα τῶν

ἀρετῶν ἐμφαινόμενα τοῖς ἤθεσι τῶν συζώντων, καὶ ἀθρόα ὡς οἷόν τε συμπίπτοντα. διὸ καὶ πρόχειρα αὐτὰ ἑκτέον. Μή τι δυσχεραίνεις ὅτι τοσῶνδέ τινων λιτρῶν εἶ, καὶ οὐ τριακοσίων; οὕτω δὴ καὶ ὅτι μέχρι τοσῶνδε ἐτῶν βιωτέον σοι, καὶ οὐ μέχρι πλείονος. ὥσπερ γὰρ τῆς οὐσίας, ὅσον ἀφώρισταί σοι στέργεις, οὕτως καὶ ἐπὶ τοῦ χρόνου πειρῶμεν πείθειν αὐτούς. Πρᾶττε δὲ καὶ τῶν ἀκόντων, ὅταν τῆς δικαιοσύνης ὁ λόγος οὕτως ἄγῃ. ἐὰν μέντοι βίᾳ τις προσχρώμενος ἐνίστηται, μετάβαινε ἐπὶ τὸ εὐάρεστον καὶ ἄλυπον, καὶ συγχρῶ εἰς ἄλλην ἀρετὴν τῇ κωλύσει. καὶ μέμνησο ὅτι μεθ' ὑπεξαιρέσεως ὁρμᾷς, ὅτι καὶ τῶν ἀδυνάτων οὐκ ὀρέγου. τίνος οὖν; τοιᾶς δέ τινος ὁρμῆς. τούτου δὲ τυγχάνεις, ἐφ' οἷς προήχθημεν, ταῦτα γίνεται. Ὁ μὲν φιλόδοξος ἀλλοτρίαν ἐνέργειαν ἴδιον ἀγαθὸν ὑπολαμβάνει. ὁ δὲ φιλήδονος ἰδίαν πεῖσιν. ὁ δὲ νοῦν ἔχων ἰδίαν πρᾶξιν. Ἔξεστι περὶ τούτου μηδὲν ὑπολαμβάνειν, καὶ μὴ ὀχλεῖσθαι τῇ ψυχῇ, αὐτὰ γὰρ τὰ πράγματα οὐκ ἔχει φύσιν ποιητικὴν τῶν ἡμετέρων κρίσεων. Ἔθισον σεαυτὸν πρὸς τὸ ὑφ' ἑτέρου λεγομένῳ γίνεσθαι ἀπαρενθυμήτως, καὶ ὡς οἷόν τε ἐν τῇ ψυχῇ τοῦ λέγοντος γίνου. Τὸ τῷ σμήνει μὴ συμφέρον, οὐδὲ τῇ μελίσσῃ συμφέρει. Εἰ κυβερνῶντα οἱ ναῦται, ἢ ἰατρεύοντα οἱ κάμνοντες κακῶς ἔλεγον, ἄλλῳ τινὶ ἂν προσεῖχον, ἢ πῶς αὐτὸς ἐνεργοίη τὸ τοῖς ἐμπλέουσι σωτήριον, ἢ τὸ τοῖς

θερα

θεραπευομένοις ὑγιεινόν; πόσοι μεθ' ὧν εἰσῆλθον εἰς τὸν κόσμον ἤδη ἀπεληλύθασιν. ἰκτεριῶσι, τὸ μέλι πικρὸν φαίνεται. καὶ λυσσοδήκτοις τὸ ὕδωρ φοβερόν· καὶ παιδίῳ τὸ σφαιρίον καλόν. Τί οὖν ὀργίζομαι, ἢ δοκεῖ σοι ἔλασσον ἰσχύειν τὸ διεψευσμένον, ἢ τὸ χολίον τῷ ἰκτεριῶντι, καὶ ὁ ἰὸς τῷ λυσσοδήκτῳ. κατὰ τὸν λόγον τῆς σῆς φύσεως, βιοῦν σε οὐδεὶς κωλύσει. παρὰ τὸν λόγον τῆς κοινῆς φύσεως οὐδέν σοι συμβήσεται. οἷοί εἰσιν οἷς θέλουσιν ἀρέσκειν, καὶ δι' οἷα περιγινόμενα; καὶ δι' οἵων ἐνεργειῶν; ὡς ταχέως ὁ αἰὼν πάντα καλύψει, καὶ ὅσα ἐκάλυψεν ἤδη.

ΜΆΡΚΟΥ ἈΝΤΩΝΊΝΟΥ αὐτοκράτορος, τῶν εἰς ἑαυτὸν Βιβλίον ζ'.

Τί ἐστι κακία; τοῦτ' ἔστιν ὃ πολλάκις εἶδες. καὶ ἐπὶ παντὸς δὲ τοῦ συμβαίνοντος πρόχειρον ἔχε, ὅτι τοῦτό ἐστιν ὃ πολλάκις εἶδες. ὅλως ἄνω κάτω τὰ αὐτὰ εὑρήσεις, ὧν μεσταὶ αἱ ἱστορίαι αἱ παλαιαί, αἱ μέσαι, αἱ ὑπόγυιοι, ὧν νῦν μεσταὶ αἱ πόλεις, καὶ οἰκίαι, οὐδὲν καινόν·